

Predmet: Slovenščina

Delo: Ivan Cankar - Na klanecu

FRANCKIN KRIŽEV POT (esej)

Na kratko oriši življenjsko zgodbo naslovne književne osebe (do pet povedi). Razčleni, s kom in kako se bojuje v svojem življenju. Označi odnose v okolju, v katerem živi. Imenuj osebo, ki ji v delu predstavlja pravo nasprotje in svojo izbiro utemelji. Opredeli se do obeh književnih oseb.

Vsak od nas se rodi v okolje, ki ga v določeni meri zaznamuje. Če je to okolje spodbudno, če se rodimo v družino, kjer vladajo ljubezen in močne vezi, je ta zaznamovanost pozitivna. Pri osrednji osebi romana Na klanecu pa dobimo občutek, da je njena zaznamovanost že od otroštva naprej tako negativna, da se je nikakor ne more otresti. Doseči želi svoje sanje in ujeti boljše življenje, pa se ji ta cilj venomer izmika, vse do njene smrti.

Francka že v otroštvu bremeni pomanjkanje materine ljubezni, saj se je rodila kot nezakonski otrok. Neizmerno hrepeni po ljubezni, ki je je deležna njena sestra Nežka, želi pa si tudi boljšega življenja, ki se ji zaradi vsesplošne revščine, v kateri živi, zdi zelo oddaljen. Njena zgodba se začne večer pred romanjem na Romarsko goro, ki se ga mala Francka neizmerno veseli. Toda že naslednje jutro se ji sanje razblinijo, saj zamudi voz. Začne se mučen tek, simbol boja za boljše življenje, v katerem pa venomer ostaja poražena. Tek za vozom nakazuje njeno prihodnjo usodo, saj se ji vse njeno hrepenenje, tako po ljubezni kot boljšem življenju, izmika. Tudi ko pri štirinajstih letih odide služiti k stari vdovi Mariševki, se njeno hrepenenje po ljubezni ne konča. Zaljubi se v umetnika, vendar se ji sanje zopet razblinijo. Slikar jo kmalu, naivno kakršna je, zapusti. Ponižana in skromna se vrne k materi.

Največje razočaranje Francka doživi po poroki s krojačem Tonetom Mihovom. Upanje na boljše življenje, ki naj bi ji ga nudil mož, dokončno umre, saj njegov posel propade zaradi prihoda cenejšega tekmeča. Mož se, namesto da bi se boril za svojo družino, zapije in prepusti sanjarjenju. Kmalu se s trga preselijo na klanec, simbol revščine in socialnega dna. Za glavno junakinjo se tako začne mučen boj za preživetje njenih treh otrok, ki traja vse do smrti. Edino upanje nam ponudi pisatelj ob samem koncu romana, ko Franckin sin Lojze, potem ko se zave brezizhodnosti položaja ljudi živečih na klanecu, ugleda luč na učiteljevem oknu. Luč simbolizira pot rešitve s socialnega dna, ki naj bi jo predstavljala izobrazba.

Franckino popolno nasprotje je Tone Mihov. Prva je namreč vedno poskušala uresničiti svoje cilje ne glede na številne ovire, katere ji je na pot postavilo življenje. Njen mož pa se po selitvi na klanec sploh ne trudi več, da bi dobil službo ali kako drugače dobil denar. Odloči se, da bo odšel v gostilno in tam filozofiral ter svoje sanje predstavljal svojim pajdašem. Toneta bi lahko poimenovali tudi za utelešenje vdanosti v usodo. Francka se mi zdi veliko bolj pozitivna, predvsem pa moralno sprejemljivejša v primerjavi z njenim možem, saj se bori ne glede na ovire, medtem ko je Tone skrajno negativen, pasiven lik, ki si po selitvi na klanec nikoli več ne opomore.

Pisatelj je v tem literarnem delu realistično prikazal motiv težkih socialnih razmer in brezizhodnost položaja ljudi s klanca. Odnosi, v katerih živijo ti ljudje, so obremenjeni z revščino, alkoholizmom in obupom. Francka predstavlja simbol trpeče matere, ki se iz želje po boljšem življenju svojih otrok zateka tudi k beračenju. Na tej svoji poti se sreča z zaničevanjem in ponižanji, ki jih je deležna s strani bogatejšega sloja.

Francka (osrednja junakinja) je v svojem življenju doživela mnogo padcev. Verjela je, da se bo iz vseh nekako rešila in da bo, če se še malo potruži, dočkala boljše življenje. Vendar imamo ob branju le redko občutek, da ji bo to res uspelo. Boj za boljše življenje se s prihodom na klanec spremeni v dokončen življenjski poraz, saj klanec predstavlja simbol vdanosti v usodo celotnega slovenskega proletariata z začetka 20. stoletja.